

Sygn. akt II CSKP 143/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło (przewodniczący)

SSN Jacek Grela

SSN Krzysztof Wesołowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. W.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 10 maja 2019 r., sygn. akt V ACa 674/18,

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Powódka J. W. dochodziła od P. Spółki Akcyjnej w W., po rozszerzeniu powództwa, kwoty 357 537,60 zł tytułem odszkodowania za niewykonanie zobowiązania sprzedaży z bonifikatą lokalu mieszkalnego, położonego w budynku przy ul. [...] w W.. Wyrokiem z 24 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach postępowania. Wyrokiem z 10 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok Sądu I instancji co do kosztów procesu, Oddalając apelację powódki w pozostałym zakresie i nie obciążając jej kosztami postępowania apelacyjnego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego powódka zaskarżyła skargą kasacyjną w części, tj. co do oddalenia apelacji. Wartość przedmiotu zaskarżenia powódka określiła na kwotę 286 031 zł. Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 286 030,08 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem z 20 września 2019 r., stanowiącym odpowiedź na wezwanie do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej, powódka wskazała, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 357 538 zł, która to kwota koresponduje z kwotą dochodzonego roszczenia objętego apelacją oraz kwotą wskazaną we wniosku w przedmiocie zwolnienia powódki od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, a także zakresem zaskarżenia określonym w skardze kasacyjnej, gdyż powódka zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie, w jakim została oddalona apelacja powódki od wyroku oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 357 538 zł. Wyjaśniła, że wskazana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia w kwocie 286 031 zł jest wynikiem popełnienia omyłki pisarskiej. Jednocześnie skarżąca wskazała, że wniosek sformułowany w punkcie III.1. skargi kasacyjnej, w ramach którego powódka domaga się uchylenia oraz zmiany wyroku i zapłaty przez pozwanego na jej rzecz kwoty 286 030,08 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, koresponduje z podstawami kasacyjnymi i zawiera w sobie cofnięcie powództwa wraz ze zrzeczeniem się roszczenia ponad tę kwotę wraz z odsetkami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać: 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; 2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie; 3) wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. W myśl § 2 tego artykułu oprócz wymagań przewidzianych w § 1, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Paragraf 3 powołanego artykułu wskazuje ponadto, że skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa

majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Do skargi kasacyjnej dołącza się także dwa jej odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, chyba że sam wnioś skargę.

Przytoczony przepis zawiera rozróżnienie między wymaganiami konstrukcyjnymi skargi (określonymi w paragrafie pierwszym i drugim) i innymi wymaganiami formalnymi. Wymagania konstrukcyjne charakteryzują skargę kasacyjną jako środek zaskarżenia. Uchybienie im prowadzi do uznania, że złożone pismo nie jest w ogóle skargą kasacyjną, lecz stanowi jedynie pozór skargi (zob. postanowienie SN z 10 czerwca 1998 r., III CKN 543/97). Zgodnie z art. 394⁶ § 1 k.p.c. jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 lub 3, przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Według zaś § 2 tego artykułu skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną sąd odrzuca.

W doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że wymagania skargi kasacyjnej, o których mowa w art. 394⁴ § 1 k.p.c., określane mianem konstrukcyjnych, nie mogą zostać uzupełnione, a skarga kasacyjna niespełniająca któregokolwiek z tych warunków podlega odrzuceniu *a limine*, bez wzywania do uzupełnienia braków. Zasadniczo odrzucenia skargi kasacyjnej zarówno ze względu na braki konstrukcyjne, jak i na skutek nieuzupełnienia braków formalnych dokonuje sąd drugiej instancji (art. 394⁶ § 2 k.p.c.). Sąd Najwyższy odrzuca zaś skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków (art. 394⁶ § 3 k.p.c.).

Do elementów konstrukcyjnych skargi należy m.in. określenie zakresu zaskarżenia oraz wniosków kasacyjnych (żądanego uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia). W obu tych kwestiach skarżący winien odrębnie sformułować własne stanowisko. Stosownie do art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. W orzecznictwie

Sądu Najwyższego przyjmuje się, że brak odpowiedniego wniosku nie podlega uzupełnieniu i powoduje konieczność odrzucenia skargi już na etapie badania jej przez sąd drugiej instancji, co wynika z art. 398⁶ § 2 *in medio* k.p.c. (zob. postanowienie SN z 26 listopada 2010 r., IV CSK 389/10, i przywołane tam orzecznictwo).

Powyższym wymogom nie odpowiada wniosek zawarty w rozpatrywanej skardze kasacyjnej. Formułując wniosek kasacyjny, skarżąca wniosła „o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powódki kwoty 286 030,08 złotych wraz z odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty”. Nie jest jasne, czy wniosek skarżącej dotyczy zaskarżonego skargą wyroku Sądu Apelacyjnego (omyłkowo tylko określonego jako Sąd Okręgowy), czy też Sądu pierwszej instancji. Problemu nie wyjaśnia słowo „zaskarżonego”, gdyż wyrok Sądu Okręgowego również był uprzednio przez nią zaskarżony w postępowaniu apelacyjnym, a wskutek oddalenia apelacji pozostał w mocy. Nie można zatem wykluczyć, że zamiarem skarżącej było uchylenie niekorzystnego dla niej wyroku Sądu pierwszej instancji, oddalającego powództwo i wydanie w jego miejsce przez Sąd Najwyższy wyroku zasądzającego dochodzoną kwotę. Świadczy o tym sformułowanie, że skarżąca wnosiła o „zasądzenie od pozwanego kwoty 286 030,08 zł wraz z odsetkami”, podczas gdy wniosek (merytoryczny) odnoszący się do wyroku Sądu drugiej instancji powinien dotyczyć uchylenia tego wyroku i zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji przez zasądzenie wskazanej kwoty i kosztów procesu. Takiego wniosku, jaki określiła skarżąca, w żadnym przypadku nie można by jednak traktować jako spełniającego wymogi określone w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.

Jeśli nawet przyjąć, że wskazanie na wyrok Sądu Okręgowego jest oczywistą omyłką skarżącej, to i tak wniosek zawarty w skardze kasacyjnej nie mógłby być uznany za spełniający powyższe wymogi. Skarżąca nie określiła bowiem zakresu żadanego uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Niewątpliwie, zakres żadanego uchylenia lub zmiany stanowią samodzielne wymagania skargi kasacyjnej, niezależne od zakresu zaskarżenia, co oznacza, że strona powinna w obu tych kwestiach odrębnie sformułować własne stanowisko. W szczególności zakres

wniosku o uchylenie i kierunku orzeczenia jest konieczny przy świadczeniach pieniężnych, które jako podzielne mogą być rozmaicie formułowane (zob. postanowienie SN z 5 czerwca 2020 r., II CSK 299/19).

Problemu nie rozwiązuje założenie, że skoro skarżąca nie określiła zakresu wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku, to należy przyjąć, że wnosi ona o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości. Po pierwsze, w świetle przytoczonego orzecznictwa, założenie takie budzi poważne wątpliwości. Po drugie, przyjęcie powyższego założenia prowadzić musiałoby do oczywistej rozbieżności pomiędzy zakresem wniosku kasacyjnego i zakresem zaskarżenia. Skarżąca zaskarżyła bowiem wyrok Sądu Apelacyjnego tylko w części, tj. co do punktu drugiego. Tymczasem w orzecznictwie przyjmuje się wymóg istnienia bezwzględnej korelacji pomiędzy zakresem zaskarżenia i wnioskiem o uchylenie zaskarżonego orzeczenia lub o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy (zob. postanowienia SN: z 12 października 2007 r., V CSK 309/07, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 81; z 3 czerwca 2016 r., IV CSK 796/15; z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 64/13; z 24 kwietnia 2013 r., III CSK 77/13; z 11 grudnia 2014 r., III CZ 54/14; z 2 kwietnia 2014 r., IV CZ 14/14; z 24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16; z 16 kwietnia 2021 r., I CSK 592/20). Jak podkreślono, od skarżącego wymaga się, aby skarga została prawidłowo zredagowana i nie wywoływała wątpliwości o charakterze interpretacyjnym, gdyż zakres zaskarżenia oraz wnioskowanego uchylenia albo uchylenia i zmiany orzeczenia sądu odwoławczego nie mogą być pozostawione Sądowi Najwyższemu do samodzielnego określenia w drodze zabiegów interpretacyjnych i analizy sformułowań, którymi posłużył się autor skargi (zob. postanowienie SN z 16 kwietnia 2021 r., II CSK 501/20). Problem ten występuje zwłaszcza w przypadku, gdy strona - mimo że zaskarżyła orzeczenie w części - to sformułowała wniosek o uchylenie orzeczenia w całości (zob. postanowienie SN z 9 marca 2022 r., II CSKP 439/22). W oczywisty sposób powyższa rozbieżność powoduje wątpliwość nie tylko co do kwestii zakresu wniosku, ale i samego zakresu zaskarżenia, którego rola w postępowaniu kasacyjnym jest kluczowa.

Niezależnie od tego, skarżąca wzywana do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej w odniesieniu do wartości przedmiotu zaskarżenia, nie uczyniła tego w sposób prawidłowy, tj. zapewniający zgodność pomiędzy wartością przedmiotu

zaskarżenia a zawartym w skardze wnioskiem kasacyjnym. Wskazała bowiem jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 357 583 zł, która to kwota nie koresponduje z wnioskiem kasacyjnym „o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 286 030,08 złotych wraz z odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty”. Rozbieżności nie wyjaśnia próba cofnięcia pozwu i zrzeczenia się roszczenia, która na tym etapie postępowania musi być uznana za nieskuteczną. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że ze względu na istotę postępowania wywołanego skargą kasacyjną oraz treść art. 398¹⁹ k.p.c., cofnięcie pozwu na tym etapie nie jest możliwe (zob. wyrok SN z 21 listopada 2007 r., I CSK 203/07). Możliwe jest natomiast cofnięcie skargi kasacyjnej w części, czego jednak skarżąca nie uczyniła.

Z przytoczonych względów skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

W związku z brakiem w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosku o odrzucenie skargi Sąd Najwyższy nie zasądził od skarżącej na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego, przyjmując że koszty sporządzenia i wniesienia odpowiedzi na skargę nie mogą być w takiej sytuacji uznane za koszty celowej obrony. Wniosek o ich zasądzenie związany był z innym oczekiwanym rozstrzygnięciem (zob. postanowienie SN z 28 maja 2020 r., IV CSK 349/19, i wskazane tam orzeczenia).

[as]